

A-4468
Diplum

M. Neumann.

Kawal Hants ja Wanapagan.

Õesti rahwa ennemuistne lugu.

Teine trükk.

Tallinnas 1925

M. Neumann.

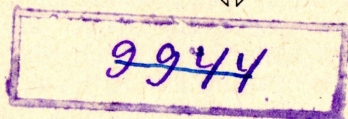
M. Neumann.

Kaival Hants ja Wanapagan.

Geist rahwa ennemuistne lugu

rahivaluules.

Teine trükk.

Tallinnas, 1925.

M. Neumann'i kirjastus.

2

A.4468

Free

Gesfõne.

Kawala Hansu ja Wanapagana muinaslugu on igal pool Gestimaal tuntud. Ei ole wist ainust eestlast olemas, kes lapsepõlmes Hansu wägitegusid ei oleks kuulnud ja ise neid edasi jutustanud. Nii oli lugu juba siis, kui Hansu raamatuid weel ei olnud trükitis ilmunud. — Sel ajal teadis ka iga jutustaja, mis see rahwalik ja kõigile meeldiw lugu tähendab. Kui „mõisaorjal“ pisut aega oli, kas õdmojal wõi tee peal ja ree peal, ehk kui töö kallalgi wõimalus oli kõneleda, siis jutustati muinaslugusid, nende wahel kõneles aga igaüks oma wärskematest tempudest mõisniku ja sundijate tüsfamises, ja, mis minu tähelepanekuks ikka on äratanud, wõrdles neid Kawala Hansu te m p u d e g a. Imestust ja auustust teiste poolt sai ikka fee, kelle tembud Hansu omadele hästi sarnatted oliwad. Selle tagajärjel olen ma Hansu ja Wanapagana lugu ikka mõisniku ja tema orja kohta käiwaks pikelooks pidanud ning arwasin ka kõiki muud sedasama mõtlewat.

Kawala Hansu lugu esimest korda lauludena trütki andes tundsin tarwilise olewat sissejuhatuses Gesti orjapõlme tekkimise lugu nendesamade tegelaste näul juurde lisada, ning arwasin sellest kui loomulikult kokkukäiwast loost aru saadawat. Ma olin aga eefinud. Kuigi Kawal Hansu lauludes lugejatele meeldis ja trükk ruttu ära osteti, siis arwati minu tööst ometi, et see esimene püüd olla ilmatähenduseta naljalugu „politiliseks äsfituseks“ muuta. Ja ehk ma küll isikliselt politilika wõitlustest kõrwal seifin, on ometi Hansu laulude trükkimine mulle palju tüli teinud. Et ma ise laulude tegija olin, seda tänini weel ei ole teatudgi.

Kawal Hansu on küll Gesti omapärane orjaaegne kangelane, aga tema sündimise lugu ulatab kaugele rahwaste minewikku. Pea igal rahwal on Hansu sarnane wägimees olemas,

mõnel wiisakam, mõnel alatum, kudas rahwa meeleolu ja seisuford seda on moonutanud. Osakeste temast leiame isegi Homeruse Odisee seest. See tõendab oma kohast jälle, et lauluisal Krentzwaldil õigus oli muinasjutustid rahwaswahelisteks rändajateks pidada, kes igal maal kohalise rahwa kuue selga tõmbawad.

Hansu ja Wanapagana lugu lihtsa ennemuistse jutuna on waremalt trüfki toimetanud M. Jaakson ja M. Sohberg. Wiimase jutustus on täielikum. Hansu tempusid, kui iseäralist wana luule osa, on korjanud Jakob Rõrw ja M. J. Eisen. Kas Rõrwi kogust midagi mujal on ilmunud kui ajalehes „Walguses“, ei ole mul teada. Igatahes oliwad Rõrwi korjanduses tõesti rahwa suust üles kirjutatud rahwalikud lookesed. M. J. Eiseni korjandusest on ilmunud mitu wäljaannet jutufesi, mõni nendest juba mitmes trükis. Nendes wäljaannetes on aga kahjuks mitmel Hansu tembul mail juures, nagu oleks üleskirjutaja algusloo puudusel ise neid luuletanud. Ka ei ole kõik lood nii ritta paigutatud, kudas nad Hansul järgemööda pidiwad juhtuma.

Et nüüd eestlajel wabadus ja oma wabariik käes on, sellepärast ei suuda ma mitte Kawala Hansu laulusid teist korda trüfki andmata ja lõpusõna tegemata jätta. Jääme ootama, misfugune nendel nüüd tagajärg on. Riipalju on mul juba ette teada, et lugupeetud koolimees M. Kampmaan Hansu lugude tarwitamist koolis luetawate muinaslugude hulgas ära laidab. Minul kui kirjastajal on see rõdemustaw kuulda, sest siis ostab iga laps omale salamahti ise Hansu-raamatu. Kas aga hra Kampmanni soow õige ja kohane on, selle üle wõiksime teises kohas waielda, siin puudub selleks ruum. Lapsi Kawalast Hansust ära wõerutada oleks küll lapselik katse. Kui ka kõik Hansu raamatud ära keelataks, siis elaksiwad Hansu tembud rahwasuus ifka edasi, nagu nad aastajadasi on eianud.

Kaival Hants ja Wanapagan.

Geesti rahwa ennemuistne lugu.

Prolog.

Saksamaalta sõitis saatan,
Pergel Bremenist purjutas ;
Tahtis põrgu põgeneda,
Ulla-Ilma asuneda.
Aga Tuuslar tuulepoega
Hakkas pergelt pingutama,
Wanapoissti wintsutama ;
Loopis teda laente turjal,
Wetewoogudel meeretas.
Wilmaks wiskas Wäina suhu,
Piivi kalda liiva peale.
Wanapagan waatas ringi,
Waatas ringi ja imestas :
Tont ei tunnud seda kohta,
Wanapagan seda walda :
Wababus siin walitsemas,
Onn ja õigus õlmitsemas,
Rahwas ajas asju rahus ;
Kohastwad kõrgeb metsad,
Lokkastwad haljad luhad,
Walendasid wilja-wäljad ;
Metsas palju metsaloomi,
Karjamaadel koduloomi ;
Jões ja järwes palju kalu ;

Teedel käisid kaubamoorid,
Merel laemu kui luifesi;
Rahwal rohkesti rahada:
Kulda lausa kuhjadena,
Waske wanfri-koormatena,
Hõbedada õige palju.
Tont see hakkas turtsumaie,
Wanapagan siis wihastas:
Kuis wõib olla ilmas ilu,
Ilmas ilu, rahwal rahu,
Wäetifestel wabadusta?
Kus on saatanate filmad,
Et ei seda ennem nähtud!
Kuri seal hakkas kiskendama,
Wanapagan wilistama;
Hüüdis kofku ülbed hinged,
Kutsus kofku kurjad waimud
Waba rahwast waewamaie,
Rahulisi rõõwimaie,
Õnnelisi õgimaie.
Siis tulid kofku tondi hulgad.
Tondi hulgad, pergli parwed,
Saataka sulaste salkasi;
Salkamaalt tuli sabandaida
Musttuhhat mujalt maadelta.
Wanapagan waatas wäge,
Sõjasalkast filmitseš
Ja siis tondid tööle saatis
Õnnelisi õgimaie,
Rahulisi rõõwimaie,
Waba rahwast waewamaie.
Siis kõik ära häwitati,
Maa tasa tallatie,
Mis siin rahus rakendatud,
Mis siin õnnes õilmitsenud.
Tondi salgad käisid tapmas,

Põrgulised põletamas,
Saatana sulased surmamas ;
Vanapagan vaatask pealta,
Ise ta hirmsasti hirvitas,
Tapmisest ta tundis lõbu,
Nõõvimisest ta rõemustas.
Vanapagan võttis nõukfi
Siia teha teise kodu,
Uue põrgu põhjendada.
Kui oli möödas möllamine,
Põlluwiljad põletatud,
Hooned ära hävitatud,
Surnud suurem osa rahwast,
Tondi koju toodi kofku
Waba rahwa warandused :
Sued täis olid hõbedada,
Koopad kulla kottisida.
Pergelid flis lasti lahti,
Tondid tagasi saadeti.
Vanapagan jäi üfki maha
Tühja walda walitsema.

1.

Hants oli Harju mees kawala,
Tinatupemees tugewa ;
Oli tal oidu oma ette,
Mõistust mitme mehe ette —
Kawal-Hansuks ta kutsuti.
Ei ta hirmund, ei ta kartnud,
Ei ta kartnud karjawaimu,
Pergli poegi ei pelganud.
Hants läks pergeli peresse
Ganaft teenriks tingimaie,
Sula'ekfi soowimaie.
Perglil peus oli peenikene :
Otsas oliwad sulased,

Tapetud töö tegijad ;
Lühje tööd jäid tegemata,
Bergli põllud puhkamaie.
Kui siis tuli Kawal-Hantsu,
Londi talule lähenes,
Tont teda lahkesti teretas,
Wanapagan mõttis wasta.
Hants siis hakkas küsimaie :
Kui ma tulen su sulaseks,
Mis mul palgaks paisatakse ?
Wanapagan wastamaie :
Külimitu kulda raha,
Waka wanu taalderida,
Põllusaagi teeme pooleks.
Kaubad saadi kohe koku.
Weel siis tehti tingimileks :
Sulane peab sõna kuulma,
Täpi pealt kõik ära täitma,
Mis tal peremees pajatab ;
Peremehel pole luba
Sulast tulla sõimamaie,
Töötegitjat teutamaie,
Ega wõi ise wihaslada,
Kui on käsud kõik täidetud.
Wanapagan weel küsima,
Kuda sulast kutsutakse.
Hants aga mõistis, kohe kostis :
Jsa mind „Fieks“ hüüdis,
Küla kutsus Kawal-Hantsuks.

2.

Wanapagan wennikene
Wtis aga Hantsu wainiule
Reha kangust katsumaie,
Tugewušta tunnistama :
Kas on teenril tugewušta,

Sulasella suurta rammu?
Eimeseks katse-asjaks
Wõeti wõidu wiskamine.
Tont tõi wälja tubli nuia,
Pommi mitme puudalise;
Seda ta wihafelt wibutas,
Kangesti ringi keerutas
Ja siis älli lahti lastes
Koguni kõrgele kihutas.
Alles tüki aja pärast
Nui seal maha matsatas.
Wanapagan warsti nõudma:
Nüüd pead sina wiskamaie,
Oma osawust näitama,
Tugewusta tunnustama!
Aga Hants ei annud wastust,
Aina waataks ja wilistaks.
Kuri koha küsimaie:
Mits sa wiskamist wiivitad?
Hants nii asja seletama:
Tunnen tuulta tõusemaie,
Baksu pilwet paisumaie,
Meie kohta kogumaie:
Wiskan nüüd nuia pilwe nurka,
Trehwan pilwe ääre taha!
Baharet seal palumaie:
Armas Hantsu, Hansulene,
Ära mu nuia häwita,
Kallist kaigast ära lauta!
Bean sind enesest enamaks,
Tunnistan sind tugewamaks.
Aga homme hommikulla
Teeme jälle teise proowi:
Wõidu wiskame kiviiga.—
Teisel päewal päitse tõusul
Hants oli wainul waritsemas,

Linnulõhku liigutamas.
Kinni sai ta firju-linnu,
Lõhku wõttis lõufese;
Bani siis paunajae paigale.
Wanapoiss tuli wainiule,
Hakkas kobe kemplemaie,
Kahmas kätte suure kiwi
Ja siis wiiskas taewa poole.
Kiwi käis kõrgel pilwe piiril,
Nii et pisut kätte paistis.
Hants sääl otsis oma kiwi,
Pistis käre pauna sisse —
Laskis lahti lõufese.
Lind see lendas taewa alla,
Kabus warsti kaugusesse.
Hants aga hakkas kiitlemaie:
Kiwi on taewa taha läinud,
Pilwe sisse peitu jäänud.
Wanapagan waatas wiltu,
Ise kangesti imestas:
„Istel“ on tõesti ilma-rammu,
Sulasel on suurta jõudu!
Aga ei ma alla anna,
Waja on weelgi katsuda. —
Wanapagan korjas kiwa,
Pihus neid puruks pigistas,
Kättega kahels wajutas.
Sundis siis sulast suruma,
Kättega kiwa katkuma.
Hants aga asja hästi aimas:
Pistis käre pauna sisse,
Wõttis wälja kipse kaali;
Hakkas kaali katkestama,
Kammufauwa rõhumaie.
Kaal seal lõmaks lagunes,
Wesi tast wälja wirises.

Hantsu hakkas hooplemate :
Sa teed kiwid kuitwalt katti,
Mina wajutan wessiseks ! —
Wanapagan wennifene
Weelgi wastu waidlemaie :
Käed on sul küll kaunis kõwad,
Käe randmed raudaseida,
Käewarred waskiseida,
Aga sõrmed jõuetumad,
Sõrmeontsüd kohmetumad,
Sõrmenüfid nõrgakesed.
Tule õhtul uestagi
Sõrme sirgeks tõmbamaie,
Sõrmeontsu kiskumaie ! —
Hants aga aimas asjalugu,
Teadis, mis oli tarwis teha :
Kodunt tõi ta rauda ontsu,
Tegi tuleks tuliseksti,
Koldes kuumaksti koguni,
Warjas siis aga warrutsesta
Märja kantsu katteella. —
Wanapagan wägilane
Paha asja aimamata
Sorkas kohe oma sõrme
Hantsu kuuma ontsu taha ;
Hakkas ontsu kiskumaie,
Wägikaupa wedamaie.
Sõrm siis suitses ja surises,
Wanapagan walus karjus :
Jäta järel, Hansufene !
Sõrm sul tõmbest on tuline,
Kiskumiseft ontks on kuuma !

3.

Wanapagan wennifene
Tundis sellest tulist häbi,

Et oli Gants tast agaram,
Tööpotsfi tast tugewam.
Kippus ta weelgt templema,
Wõideldes wõimu katsuma,
Et saaks Gantsu araks teha,
Potsfi panna pelgamaie,
Sulast sõna kuulamate.
Gants aga mõistis, wastu waidles :
Minu käed on wäga kõwad,
Minu soontes rauda rammu :
Wõin sind wihuks pigistada,
Wõin sind sulbits suruda,
Walgets wahuks wajutada.
Parem mingem minu koju,
Seal mul nõrgem noori wenda,
Wabiseja wanataati.
Kui sa neid wõid ära wõita,
Siis tule minuga maadlema. —
Kuri kõhe käsimaie :
Wii mind oma wenna juurde,
Juhata taadi talusse! —
Gants oli Harju mees kawala,
Einatupemees tugewa,
Wiis ta tondi tihnikusse,
Wanapagana padrikusse.
Kuuse all oli karu koobas,
Metsikäpal metsas pesa.
Gants siis hakkas õpetama,
Beremehele pajatas :
Taat on praegu pikutamas,
Leiha luusse lastemasja,
Ta ei taha wälja tulla,
Wawaks wõttagi wõidelda.
Torka teda togidega,
Pista pisut pulkadega.
Wanapagan wõttis wembla,

Hakkas karu lötistama,
Mesikäppa materdama,
Karu siis kangesti lihvatas,
Mesikäpp läks meeletumaks,
Hakkas tonti tuuseldama,
Wanapaganat wäsimä.
See aga kukkus karjumaie :
Sülitse, sülitse, meesi !
Ära riku riideeida,
Ära kisu kintsusida !
Karu ei kuulnud keelamista,
Wanapagana maigistust.
Kistus löhki kurja kintsud,
Rebis katki kurja reied,
Weristas wanapaganat.
Wanapagan wadumassa,
Pergel koju põgenedes
Juhtus jäneks jälele,
Erutas haawiku-emandat.
Hants aga kobe hüüdemaie :
Pane tähel peremeesi :
See mu noorem wennafene
Oma kiirust kiitemassa,
Jala jõudu näitamassa ! —
Wanapagan wägilane
Ilma mingit mõtlemata
Jooksis jäneks järele.
Jänes kuuldes kõitnada
Pööras paksu padrikusse,
Tihedasse tihnikusse.
Wanapagan mõitu püüdes
Puude taha jäi pidama,
Olste otsa rippumaie ;
Kistus katki tuue käiksed,
Purusteles püksipaelad,
Rebis löhki oma reied,

Arimustas kõik kõhunaha ;
Õõind ei siiski mõitu võtta,
Jäneksele järel jõuda. —
Wanapagan waenekene,
Petta saanud perglifene
Katsus weelgi kemplemista,
Hooples oma osawusest,
Kiitis oma kisa jõudu,
Walju wilistuse wäge.
Hants aga asjast nõnda arwas :
Ei ma hakka hooplemaie,
Kangusesta kiitlemaie,
Ma wõin teuga tunnistada :
Wõime wõidu wilistada ! —
Wanapagan wägilane
Sorkas lohe sõrmed suhu,
Puhus oma põsed punni
Ja nii waljusti wilistas,
Et pani tolmu tuiskamaie,
Maapinna põrumaie,
Puudest lehed pudenema.
Hants siis hakkas ütlemäie :
Minu wilel suurem wägi —
Paneb kiwid kargamaie,
Silmad peasta pudenema.
Sest ap siu aga silmad finni,
Kui ma katsun oma kangust ! —
Saatan sidus silmad finni.
Hants aga haaras hüwa wäädi ;
Pani wäädi wuhisema,
Tugewasti tuhisema,
Hakkas perglit piitsutama,
Tondi nägu togimaie,
Saatana filmi sugema.
Pergel lohe palumaie :
Jäta järel Hansufene !

Sinu wile wäga wali :
Minu filmad siputawad,
Silmamunad müdisewad !

4.

Wanapagan wõimumeesi
Hakkas uuta kodu kaema,
Seisupaika filmitsema.
Kobe ta tundis sellest tuskä,
Et ta kodu oli kole,
Tare ümbrus alles tühi.
Tahtis paika parandada,
Kodukohta koristada,
Mõisa teha mõnusaksfi,
Ümbrust ülitlusaksfi.
Hakkas aeda asutama,
Jluparki istutama.
Selleks sulast sundimaie,
Hantsu taga ajamaie,
Metsast tooma mändisida,
Kõrwest kõrgeid kuuskesida,
Tugewaida toomingaida,
Pikemaida pihlakaida ;
Et saaks aia aegsalt walmis,
Pargi paarilla päewalla.
Hants aga mõistis, wastu kostis :
Puud on mulle pisukesed,
Wõsud mulle wäetikesed,
Ei ma julge neid juurida,
Käega kinni hakatagi ;
Kattudes need katkesiwad,
Tõmmates need tohknekwad,
Juurides juppideks lähesfid. —
Wanapagan wägilane
Nus ise ametisse
Kuuska üles kistumate,

Mända wälja wäänamate,
Toomingaida tõmbamate,
Pihlakaida pildumate.
Randam tuli kaunikene,
Kimpu kümnesüllaime
Siis aga sulast sundimaie,
Hantsu taga ajamaie
Kimpu wõtma kaendelasse
Kurja koju kantawasti.
Hants aga wastu waidlemaie :
See ei oleks seadusline,
Käiks ei koftu kauballagi :
Peremees peab peasta wõtma,
Teumees tõukab tagantpoolta.
Wanapagan wabandama :
Mina õige, Hansukene,
Päris tõst, ieumeeñi !
Nägijad meid oleks naernud. —
Tõmbas siis tüwid turjale,
Suurewäädid wäänas kätte,
Uga puid ei pingutanud,
Randamit ei langutanud.
Hansule aina pajatas :
Anna hoogu, Hantsukene,
Tõuka tagant tugewasti,
Suru sõrad sügawasti,
Kanname koju sandami
Kaewu äärde kasumetsaks,
Oue alla õnnetufaks.
Plus siis õhtulla istuda,
Paras päewal pifutada ! —
Hants aga hakkas arwamaie,
Lugulaupa lugemaie :
Küll neid on seal kümnekonna,
Kas eht kahekümnekonna,
Kogemata kolmekümme !—

Kuri kōhe küsimaie :
Mis ja lued lugukaupa,
Arwad üles, Hansukene ?
Gants aga mõistis, wastu fostis :
Luen laane-lamburida,
Baatan wõsawillemitida,
Arwan hundi hulkaftida,
Bajuwasita parwesti,
Kõrwekutsita karjast ! —
Wanapagan waenekene
Kohkus seda luuldeesja.
Bani kōhe pagemaie,
Jooksis kōue kirusella,
Wälkas wälgu wäledusel —
Buude pinu tal pārasja,
Randam kõlkuš landadella.
Gants aga lamas ladwadella,
Hoidis ennast otsekōhe,
Et ei kukuš kuhja otjast,
Buude pinulla pudeneks.
Alles tondi tua taga,
Kurja kodu kaewu ääres
Buude pinu jäi pidama,
Wanapagan waatas ringi,
Waatas ringi ja küstas :
Kuule Gantsu, Hansukene,
Kas nad jäiwad kaugele ?
Gants aga naerdes wastamaie :
Sada sammuli wahet,
Wiimaks waewalt wiiskünimend. —
Tont siis hakkas tänamaie :
Mitäh, Hansukene,
Ole terweks, teumeesi,
Minu murdjaid märkamašta,
Digel ajal hõikamašta !

5.

Kurja talu kaemufoobas,
Wanapoisi weelompi
Oli hoopis ummistanud,
Rohkelt roojaga reustud,
Välestatud jätistega,
Sõjaaegse sõnnifuga.
Wesi polnud enam wedel,
Keelekaste läks kibedaks.
Hants siis andis õpetusta,
Teatas tondil tarfa tegu,
Et tuleb kaemu foristada,
Kaemu põhja puhastada,
Rooja sealt wälja rookida.
Wanapagan wäle meesi
Kobis kohe kaemu sisse
Rooja wälja rookimaie.
Hants aga seisis kaemu serwal
Ambrit wastu wõttemassa,
Mustust maha wiskamassa.
Mis oli kaemu ääresfagi?
Kaemu ääres kiwihja,
Kuhja weerel westikiwi.
Hansul tuli kohe himu
Pergli peada purustada,
Wanapoissi wette matta.
Rahmas ta kiwa kobedaib,
Billas otse pergli pähe,
Laskis tondi pealaele.
Wanapagan wennifene
Sakkas alta hõikamaie:
Negamisi, Hansukene,
Tasemini, teupoissi!
Brügi pillud mul päheje,
Kibemeida kaela peale,

Liblefesi lagipeale! —
Hants aga nõnda armamale :
Kui need kiivid on fibemed,
Ja need lõukad liblefesed,
Katsume kõige suuremat,
Weeretame weškikiwi! —
Weškikiwi weeremassa,
Kaewu sisse luffumassa
Bergli pähe plaksatelle.
Aga tont ei tunnud tuskta,
Berglil polnud mingit piina,
Wanapõsil mingit waewa.
Wõttis weesta weškikiwi,
Pistis sõrme kiwifilma,
Lõbumeelel liputades
Hüüdis alta Hantsulegi :
Tillu lillu tillukseida,
Mül on sõrmes sõrmukseida!
Hantsu nõuu läks üsna nurja,
Tondi tappamine tühja.
Tundis ta tondi tugewust,
Kurja kontide kõwadust,
Wanapagana wägewust;
Tuli tal targu talitada,
Kawalusel kaudu läia,
Et saaks ennast eemal hoida
Kurja kätte luffumasta,
Saatana saagiks sattumasta. —
Kaew oli warsti foristatud,
Kaewu põhi puhaſtatud.
Wesi woolas wedelana,
Perkis kaewus kõrgemale.

6.

Kawal-Hantsu kangelane,
Meisterdaja mehelene

Tegi tubli tuletoru,
Pikaraudse jahipüüsi ;
Siis läis jäneft jahtimasfa,
Põllupüüfi püüdemasfa,
Tebrekefi irehwamasfa.
Wanapagan wennifene
Nägi Hansul imeasja
Krauast tehtud riistapuuda,
Mis aga paukus ja pahwatas,
Tuld ja suitsu wälja tuiskas.
Kuri tohe küsimae :
Kuule Hansu, Hansufene,
Mis sa pulka prõksuteled,
Kepifefega krõbistad ? —
Hants aga mõistis, wastu lohtis :
See pole paljas pulgafene,
Krõbifeja kepile, —
See on piibuks teupoifil,
Suitsuandjaks sulasele.
Selle matsud on magusad,
Suitsud suurepäralised.
Aga tee on asjas halba,
Et on piipu paendumata,
Piibu warssi wäändimata ;
Ise pead otsasta imema,
Teine tulda toimetama. —
Bergel peale painamaie :
Anna matsufi matseda,
Suitsufi suhu tõmmata,
Torka fina tagant tulda ! —
Hants oli Harju mees kawala,
Tinatupemees tugewa —
Hakkas piipu panemaie,
Suitsunuia seadimaie ;
Pani palju püsifirohtu,
Kõhkelt raua raasufefi,

Tublist tinaterakesi ;
Wõttis tule tunglakese
Pani piibu põlemaie,
Suitsunuiä süsimaie.
Wanapagan wägimeesi
Hoidis otsa oma suusä,
Imes ime ahneesti.
Kõstis siis kõwa kõmaks,
Pikka piipu plahwateli ;
Suitsu käis saatana suhuje,
Tulejuga tondi turku.
Lont siis turtsus tüli aega,
Saatan hakkas siunamate,
Pikka piipu põhjamaie :
See pole piibuks peremehel,
Imemiseks isandale ;
Paras on poisile popsiä,
Sulasele süstitada.
Matsud polegi magusad,
Suitsud suupärälised.
Ajab aina aewastusta,
Kisub kurgust kõhatusta.

7.

Staru küüne kriimustusi,
Mesikäpa muljumisi
Tahtis pergel pehmendada,
Soojas saunas filitada,
Sauna leilis leutada.
Hakkas Hantsu sundimaie
Sauna hästi soojaks kütma.
Hants aga mõistis, wasta kostis:
Meie tare tegemata,
Sauna seinad seademata,
Sauna talad tahumata,
Sauna ahi algamata,

Keris peale korjamata,
Leililawa ladumata.
Kui sa soovid sauna saada,
Leilis lawalla lebada,
Uiu ise ametisse
Puida maha paugutama,
Talasida tahumaie,
Kiwa kofku kandemaie. —
Wanapagan waenefene
Oma hadast hoolimata,
Walu peale waatamata
Wedas kofku palgi wirnad,
Palgi-wirnad, lati-lasud,
Tahus walmis tala-pinud,
Kandis kofku kiwikuhjad,
Sotkus walmis sawi hulgad,
Kuni Gants tuli aitamaie
Sauna seinu saedimaie,
Balka paigal panemaie,
Latta peale ladumate,
Kiwadega roowimaie.
Saun sai wiimaks walmiiksi,
Nhi kuumaksi küteti.
Wanapagan wahwa meesi
Sauna lawal lamamassa,
Leilis ennast leutamassa,
Tulisesa triikimassa.
Gaffas Gantsu hoikamaie
Wihtadella wihtumaie,
Nuustikulla nuhtumaie.
Gants oli Garju mees kawala,
Tinatupemees tugewa,
Walmis tegi waseft wiha,
Traadist tegi tubti tuusti.
Wihta ahjulla hautas,
Keriksellu tegi kuumaks ;

Halkas pergelt piitsutama,
Wanapoiski wihtlemaie.
Kuri katsus kannatada,
Wiha walu wastu panna ;
Hants aga peffis peatamata,
Suges ifka seisamata.
Seal siis äffi hädalbades
Saatan kargas saunast wälja,
Jookfis joonelt järwe põhja.

8.

Wanapoiski põllu äärde,
Suure laane lähedale
Hants oma maja ehitas,
Sulase sauna foetas.
Halkas ta maada harima,
Nairi-põlbu põletama,
Kaalikaida kaswatama.
Kuri halkas küsitama :
Maa on minu, töö on sinu —
Kudas me kokku lepime,
Kudas saagist osa saame ?
Hants aga mõistis, koha kostis :
Üks see wõtab ülewalt,
Teine tüükaad tarwitab.
Kuri koha kiitlemaie :
Beremees peab pealt poolt saama,
Tööline tüükaad tarwitab !
Kaswasid kaalid kopsakad,
Nairid suured ja nägusad.
Hakati jäusse jägama :
Hants lai kuhja kaalikaida,
Teise kuhja nairiida,
Wanapois — wirna lehtesi.
Hants aga keetis ja küpsetas,

Nairid leeme fiske leikas ;
Wanapagan pealseid näris,
Bealseid näris ja puristas :
Lehed ei kölwanud leemeksi,
Ei ta tahtnud toorelt süüa. —
Teisel aastal tehti tööda,
Külwatie kõrrewilja :
Nairismaale nisufida,
Naiestikku ruffiida.
Wili kaswas mis kahises,
Põllud päida lükkiswad.
Tont siis hakkas tingimaie,
Wanapagan pajatama :
Wind on peremehe jagu,
Maa on majamehe jagu —
Beremees saab pinna küljest,
Majamees saab maa küljest ;
Liikum on töötægija,
Baheldam waewanägija —
Tema leikab liikuwaida,
Korjab kõrssi kõikuwaida. —
Gants läks põldu põlmamaie,
Wilja loffu korjamaie,
Sai ta täide suured salwed,
Suured salwed, koti kuhjad.
Wanapagan kõrssi kittus,
Kittus ja hambaaid kiristas :
Kõrre tüükad olid tühjad,
Suured nii kui jupifesed.
Kõrs ei täitnud furja kõhtu,
Suure jupp ei annud jõudu.
Wanapagan siis wihasas,
Kuri fangesti fihwatas,
Tahtis ta Gantsu ära tappa,
Iset ilmast häwitada.

9.

Wanapagan wahwa meesi
Soomis saati suuremada,
Nikkuusta rohkemada.
Hakkas ta sulast sundima
Metsa töösse minemaie
Kuuska maha kufutama,
Kaskefida kangutama,
Pajufida paugutama,
Leppafida lagastama ;
Et saaks alet alustada,
Uuta põldu põletada.
Hants läks aegsalt alemaale,
Kaius rohket poole päewa,
Saastas laia lõuneeni,
Dotas tonti tulewada
Sulasele jõõki tooma.
Töömehel toidupoolist.
Aga tont jäi tulemata,
Sulase jõõk jäi saamata.
Tühja kõhtu tundeessa,
Nälja waewa näpistusel
Hants aqa istus aega wiitma,
Põesa alla pöenutama
Kuni tuli koju minna.
Kodus furi uhkeesti
Oma tubli tembu pärast,
Waeße mehe waewa pärast
Hakkas Hantsu hirwitama,
Nälgijada näägutama.
Aga Hants ei wihastanud,
Teupois ei pannud pahaks,
Kuigi saatan seda soomis,
Et saaks sulast süüdistada,
Selle kaupa katkestada.

Teisel päeval tööle minnes,
Kerwest kaendelasse wõttes,
Uksajelst aru saades
Tegi Hants aga targemasti :
Toppis taskud toitu täide,
Pani põue palukesta.
Metsas heitis ta magama,
Põesa alla pöenutama ;
Raiunud ei raasukesta,
Löönud ainust laastukesta.
Tont jäi jälle tulemata,
Sulase söök jäi saamata.
Wanapagan wägimeesi
Oli õhtul õige rõemus,
Ratsus kõiki kawalusi,
Pillus palju pilkamisi
Hantsu oote ootamisest,
Teupoisi tüksamisest.
Hants aga rääkis rahulikult,
Wastas wiha näitamata. —
Kolmandama koidu ajal,
Päewa tera tõusteesa
Tont läks tööda tunnistama,
Hantsu waewa vaatamaie.
Waatas ja warsti wihasas :
Puud on alles puutumata,
Kondid maha raiumata,
Kännud wälja kaewamata ;
Kuuksed offi tiigutamad,
Lepad ladwu tiigutamad,
Männad metsana mühawad.
Kuri kukkus tisendama,
Hakkas sulast sõimamaie,
Tigadasti taplemaie.
Hants aga mõistis, wastu kostis :
Tasa, taja, taadifene,

Pia kaupa, peremeesi !
Kudas toitu, nõnda tööda :
Minu toit jäi tulemata,
Minu töö jäi tegemata. —
Lont ei tohtinud turtsuda,
Wanapagan wihaštada.

10.

Wanapagan waema järel,
Pika paastumise peale
Tahtis saada soolast süüa,
Tugewada turgutusta,
Magusada maiustusta :
Soolaliha suurukseksi,
Lihaleenta lõunaakksi.
Ujas Hantsu wainiulle
Härga koju kandemaie,
Paremada pullidesta,
Suuremada sõnnidesta,
Kobedamat karja hulgast
Isandale isu täiteks,
Peremehe suu-pisteks.
Hants aga mõtted mõ'gutades
Wõttis wiisi wärskkesta,
Tükki seitse sõnnisida
Kõitis kofku kntsupidi,
Sidus kofku sabapdi,
Ise istus aega wittma,
Lehepillil lugu lööma.
Wanapagan wapper meesi
Dotas tunni, ootas teise,
Siis aga wimaks ta wihaštaks,
Karjamaale ta kiirustaks.
Hakkas Hantsu hurjutama :
Mis sa wainiul wedeled,
Liha toomisel tolgendad ? !

Hants aga mõistis, wastu kostis :
Handal on isu suuri,
Beremehel pindus püues,
Paarist pullist sin ei piisaks ;
Sest ap seitse sõnnikesta,
Beelgi wiisi wärsikesta
Ühte kimpu fokku kõitsin,
Tahtsin turjale tõmmata
Koošsa foju kantawaks! —
Wanapagan walis härja,
Karjast kõige lobedama,
Rühmast kõige raswasema,
Tõmbas ise turjalegi,
Kandis foju kiirustades.
Hants läks aeglaselt järele.
Bergli juurde jõudeesja
Nägi tööda tehtuufi :
Härg oli ära weristatud,
Nahk oli nahutsi nülitud,
Liha katlasse leigatud ;
Uga katel kõrbes kuiwalt.
Saatan Hantsu sundimaie :
Mine wette winnamaie,
Nahka-pauna panemaie,
Katla sisse kallamaie ! —
Hants küll haaras härja naha,
Kandis kufil kaewu äärde,
Uga wett ta ei winnanud.
Hakkas wagu wedamate,
Kaewu ümber kraawikesta.
Wanapagan wapper meesi
Dotab tunni, ootab teise,
Siis aga wiimaks ta wihastab,
Kaewu juure ta kiirustab ;
Hakkab Hantsu hurjutama :
Mis sa winnates webeled,

Wee toomisel tolgendad ? !
Hants oga mõistis, vastu kostis:
Kaew see mahub kattelasse,
Kogu lompi leeme lisaks ;
Sest ap kaewu lahti kaewan
Kattelasse kantawakfi,
Liha peale pandawakfi. —
Wanapagan winnas wetta,
Täitis umbse naha täide,
Tõmbas selle turjalegi,
Kandis foju kattelasse
Kuiwa leeme lisanduseks,
Kõrbend liha liutuseks.

11.

Wanapagan wennikene
Lüdis härgi tappemasta,
Härja nahka nülгимasta,
Lihajõöl jäi tale läilaks;
Tahtis saada teista toitu,
Kala-keedista latjuda.
Hakkas Hansulta küsima,
Kuidas kalu püüetakse,
Wõrku wälja wisatakse,
Pallud peale paigutakse,
Kiivid külge kinnitakse.
Hants oga mõistis, vastu kostis :
Järwe kalda jäärafulle
Bandud paari pastalaida,
Ujumise uisfusida;
Pane jalad pastaldesse,
Kõida kinni kintsudesse,
Siis aga astu agarasti
Järwe peale jälgimaie,
Kalu kinni labamale,
Pihudega püüdemaie,

Hammastega haaramaie! —
Wanapagan wägimeefi,
Tundes kanget kala isu,
Jooksis järwe jäärafulle,
Kus oli paari paadikesta,
Lagunenud lootfikuida,
Weikeseida wenekefi;
Pistis jalad paatidekse,
Kõitis finni kintsudesse,
Siis aga astus agarasti
Järwe peale jälgimaie,
Kalu finni kabamaie,
Pihudega püüdemaie,
Hammastega haaramaie.
Astus sammu, astus taksi,
Kõmberdas ju kolmat sammu,
Siis aga paadid pööraswad,
Lootfikud laiali läksiwad.
Wanapagan waenekene
Kukkus kantsi kummulisti
Wette wenede wahela.
Paadid pandud pastaldekfi,
Kinnitatud kintsudesse,
Ei seal lastnud tonti tõusta,
Perglit peada fergitada.
Kuri siis hakkas koperdama,
Kalu käega kabamaie,
Pihudega püüdemaie,
Hammastega haaramaie.
Uga tondi töö läks tühja:
Wesi küll wulinal wahutas,
Waened laialta laksufid —
Kalad kaugele kadufid,
Peidu-urkasse ujufid,
Kuri kahmas ainult kõntsa.
Wanapagan waenekene

Kõlbus tunni, kõlbus teise,
Kõlbus juba kolmat tundi,
Siis aga tõusis tuulehoogu,
Puhus paadid ranna poole,
Kuni kõltuv kuri viimaks
Puutus peaga vastu põhja.
Siis ta kaldale kaperdas,
Paadid puruks põrutas,
Jalad jällegi wabastas.
Aga märjal mehikesel
Tuli kaldal kange külma.
Wanapagan wabisebes
Nägi nooda närufida
Kalda liival lipendamas;
Kohes ennast neisse ehtis,
Kiirelt leha ümber keeras.
Kord on leeret, kord on sooja!
Tont end hakkas trööstimale,
Aga lõugast lõgistas,
Paksu watsagi wabistas.

12

Wanapagan waene meesi
Kartis kangest kõue kära,
Wälgu löömisest wärises:
Pikker-poissi teda piilus,
Nifene ägebast ähwardas.
Wanapoissi warjupaigaks,
Warjupaigaks ja kaitse-kohtaks
Oli tua taga tiiki,
Jäätmaa ääres järwekene.
Kui oli kõuet kuuldumassa,
Pikker nooli pildumassa,
Wanapoiss siis wette wadus,
Wette wadus, järwe jooksis.
Kui oli tonti tuffumassa,

Leiba luusse lastemasja,
Ennast aina nii asendas,
Et oli maade mee poole,
Jalad jäetud järve poole.
Teekäigust tullesja
Wanapoisj oli wästinud,
Tondil tuff oli tulemas.
Hettis ta murule magama,
Puude alla pikutama,
Aga Hansul andis käsu
Kõue tulefut kuulata,
Nilweid filmasja pidada,
Et kui kõu hakkab karkima,
Pikker nooli pildumaie,
Hants teda üles äratas,
Digel ajal wette aitab.
Hants oli Harju mees kawala,
Tinatupemees tugema —
Kuulis ta kurja nooršawat,
Magusat und magawat,
Etis ta wanapoisji wäänas,
Kurja teha ümber käänas :
Et jäi pea tal järve poole,
Päkad pöördud põllu poole.
Pea seal pilwed paisusiwad,
Wälgud warsti wehkiwud.
Hants siis ätisti hädaldas,
Kurja ülesse kohutas.
Wanapagan waenekene
Pistis kobe punumaie,
Kudas jalad olid jäänud,
Üle põllu padrikusse;
Jooksis wersta, jooksis teise,
Jooksis juba kolmat wersta —
Kõu siis kurjasti kargatas,
Pikker tema pihta trehwas.

Nüüd ta alles asja aimas,
Enese eksitust parandas,
Jälle järve poole jooksis.
Aga Bitter poistkene
Togis tonti tugewasti,
Kolkis kurja kolebasti,
Enne kui ta järve jõudis,
Järve jõudis, wette wajuks.

13.

Wanapagan walju meesi
Hakkas sulast sundimate,
Hantsu taga ajamaie,
Käskis teda karja minna
Härgi hästi hoidemaie,
Lehmi kofku lepitama,
Wasikaid waatamaie.
Hants aga hakkas küsimaie :
Olen alles oskamata,
Karja tee mul tundemata,
Karja wainu waatamata, —
Kust ma lähen karjamaale,
Kust ma tulen kojupoole ?
Wanapagan wastamate :
Raahas läib sul karja-frantsi,
Sellel teeb on tuttawad,
Sellel wainiud waadatub.
Kust aga läheb frantsi läbi,
Sealt pead loomi läkitama,
Karja kõik frantsi järele. —
Kari hakkas löndimate,
Loomad läksid liikumaie,
Hants läks hulkudes järele;
Ges aga jooksis karja-frantsi
Teistele tee-näitajaks,
Karja-wainu walitsejaks.

Krants ju jõudis kaugemale;
Seal tuli wastu suuri silda,
Suuri silda, kuiwa kraawi.
Krants aga jooksis kraawi mööda,
Puges läbi purde alta,
Silla waiade wahelta.
Hants aga asjalugu aimas,
Londi käsku täita tahtis:
Ära ta tappis härja karja,
Lehmade elu lõpetas,
Wastikad ära weristas;
Kõik ta tegi tükkideksi,
Kandis kofku kroawi sisse,
Silla alt läbi lohistas. —
Wanapoiss tuli waatamaie,
Kudas karja kaitsetakse,
Härgi hästi hoietakse,
Lehmi kofku lepitaakse,
Wastikaida waadatakse.
Tont siis tuimaksi ehmatas,
Wanapagan jäi wahtima:
Surnud olid suured karjad.
Loomad leigatud tükkideks!
Hants aga hakkas harutama,
Beremehele pajatas:
Mina käskusi kuulastin,
Täpi pealt kõik ära täitsin:
Krants käis ees ja kari järel;
Krants aga puges purde alta,
Silla waiade wahelta,
Sealt ei suutnud härjad minna,
Mahtund ei lehmad matjakad,
Wõinud ei weifesed wastikad.
Mina aga asjal abi saatsin:
Ära ma tappin härja karja,
Lehmad tükkideks leitastin,

Meristasin wafikaida ;
Räbi neid panin purde alta,
Silla waiade wahelta. —
Tont ei tohtind tõreleda,
Wanapagan wihastada,
Nagu faubas finnitatud.

14

Wanapagan wennikene
Saatis Hansu figu holdma,
Sia karja kaitsemaie.
Oli seal wast orikaida,
Kurjasida kultisida,
Sigu suuri sibwakaida,
Põrssa parwed pealekauba.
Frants ei tohtind karja tulla,
Hantsul abissi hakata.
Halb oli Hantsul karjas käia
Orikaida hoidemasfa,
Sia karja kaitsemasfa.
Hants aga tüki wälja tegi
Wana tondi tüisamiseks,
Enefe elu hõlpuseks:
Ara tappis siad suured,
Maha nöttis põrsjad noored,
Otsa tegi orikatel ;
Wõttis siis nua waheda,
Sia sabad maha sapsis,
Randis järwe kõrkjastikku,
Pori peale neid paigutas ;
Sia lehad aga mulda mattis,
Mulda mattis ja wette wedas
Wanapoiss tuli waatamaie,
Siakarjast katsumaie.
Hakkas figu filmitsema,

Dritaida otšimate,
Kulbi karja kuulamate :
Wainul wailus walitšemas,
Siad kōil poris pōörlemasša,
Paljalt sabad paistemasša.
Wanapagan wennikene
Tahtis figu sōōma aada,
Porist wälja peletaba ;
Hallas figu siunamaie,
Karja kallal karjumaie.
Sia kari ei kartnud kisa,
Emikesed ei ehmatanud,
Kulbid ei kutsumist kuulanud.
Wanapagan siis wihastas,
Poris pōenajaid pōrutas,
Sigu sabadest saputas.
Seal siis sündis suurem ime :
Siad järwe sisse lätsid
Pōrsad porisse pugesid,
Kōigil sabad latšesiwad,
Sabad suured ja weikesed
Wanapoisi pihlu jäiwad.
Hants aga hallas hästitama,
Wanapoisi parastama :
Kes šee läskis kihwatada,
Karja kallal kisendada,
Pōrsšalešš pōrutada :
Siad nüüd järwe sisse jäiwad,
Mlla-ilma ašusiwad —
Sulle jäi šületäis sabasi !

15.

Kawal-Hantsu, kawal meesi,
Hallas tonti trōōstimäie,
Pergelida pehmen dama,

Wanapõissti waigistama,
Et ei kuri kihwataksi,
Enneaegu ehmataksi.
Hakkas nõnda harutama,
Pergelile pajatama :
Mina olen õppind õlleseppa,
Kaugelt kuulus kaljakeetja :
Õstak odre niisutada,
Dinnakseida liigutada,
Malki teha magusaks,
Humalaida hulka panna.
Küll ma teaksin, mis ma teeksin,
Teeksin kalja kangemada,
Õlut õige tugewada
Isandale meeileiluks,
Beremehe pearohuks.
Selles aga seisab wiga,
Et on linnaksed lõpenud,
Oma odrad otta saanud,
Humaladgi hulka läinud. —
Wanapagan wastamaie :
Armas Hansu, Hansukene,
Sinu soow peab sündimale,
Tahtmine täideje minema.
Mül on rullid rohkeesti,
Midas odre õhtraasti,
Dinnakseida lõppemata.
On ka tühje tünnitida,
Antruid ainagi awaraid.
Keebda kalja kangemada,
Õlut õige tugewada
Mulle keele karastuseks,
Bahanduse peletuseks,
Lepituse liikudeksi ! —
Hants läks wilja wedamale,
Rööki korda seademale.

Wiis aga wilja wiifi loormat,
Humalaida hulgalisti
Oma koju loopaasse,
Pani peidu-urkaasse
Kkalbusel ilmuwaksi,
Mustalpäewal maitstawaksi.
Aga kurja keelekasteks,
Pergelile pearohuks
Pani paari tünnikesta:
Üks oli tünni tõrwa täisi,
Teine tohu-tõkatida,
Mis ta metsas meisterdanud,
Põllu taga põletanud. —
Wanapagan wennikene
Nägi Hantsu ajawada,
Teumeesta tulewada
Ülle riistad ratastella.
Päts ta märga maitsemaie,
Ülle kangust katsumaie,
Tugewusta tunnistama.
Tõstis esmalt tõrwatünni,
Seadis selle suu peale,
Neelas fiis aga lorda neli —
Tõrwatünn tühi oligi.
Pergel hakkas vajatama,
Hantsul asja harutama :
Sa oled kehwa kaljakeetja,
Õppimata õlleseppa !
Ei sa tea, mis tarwis teha,
Õska ei odre niisutada,
Sinnakseida liigutada,
Matti teha magusaksi,
Humalaida hulka panna.
Keedis kõik sul kõrbenenud,
Wedelik on wihaks läinud.
Kurgu wõtab küll kupale,

Keele paneb lipitama,
Hambad kofku hakkamaie —
Pähe ei tõuse põrmugi !

16.

Wanapagan wennifene
Tahtis minna Tartu poole,
Pidi Pihlwaſſe rändama.
Enne Hansule harutas,
Sulasele nõnda sõnus :
Hoia mu kodu lenasti,
Midaufſi agarasti ;
Suure tule pead tegema
Huntidele hirmutuseks,
Minule tee näitajaks,
Koduloha kuulutajaks,
Hants aga asja hästi aimas,
Kurja käsku ümber käänas :
Tuppa tõi ta aida ukſed,
Pani parſile paigale ;
Siis ta wõttis tuletungla,
Pistis aidad põlemaie.
Tuli huntiſi hirmutas,
Wanapoifil walget näitas. —
Wanapagan wennifene
Pani Pihlwaſt pagemaie,
Tuli Tartuſta tagaſi —
Ja ſiis wäga ta wihaſtas,
Sulase peale pörutas :
Miks on aidad hoidemata
Põhjani maha põlenud ?
Hants aga mõiſtis, kohe koſtis :
Mina käskufi kuulafin,
Täpi pealt tõi ära täitſin :
Midaufſed alles hoidſin,

Banin parfile paigale ;
Siis ma aidast tule regin
Huntidele hirmutuselks,
Sinule tee näitajaks,
Kodukoja kuulutajaks. —
Eulase seadused täidetud :
Tont ei tohtinud turtsuda,
Wanapagan wihaštada.

17.

Põrgus peeti pidusida,
Tondi talus talgusida.
Wanapagan wennikene
Pidi pidule minema,
Tahtis olla talguliseks.
Kaasa wõttis kaasake,se,
Tondi teisepoolekese,
Uga lapse-lallikesed,
Pisikesed poisikesed,
Jättis Hansule härjida,
Eulasele sööta, joota.
Kurt nõnda lästimaie :
Pojakesed, poisikesed
Olgu hoolega hoietud,
Saagu söönulsi sööbetud,
Pärast ära puhastatud !—
Pisikesed poisikesed,
Wana tondi taimikesed
Kõhe isu ilmutasid,
Toidu tungi tunnistasid.
Hants neil hakkas rooga andma,
Toidumoona külte tooma.
Poisid söiwad, mis nad suutsid,
Söiwad, mis nad jaksasidwad :
Ära söiwad suure härja,

Terwe teu leibafida,
Jõtwab taari toobri täie.
Ise nutfid nälja pärast,
Jnifefid isu pärast.
Siis aga rohkest rooja tegid,
Kiided ära rimetasid,
Sängifida solkifwad.
Hansu asi läks halwaksi :
Ei ta suutnud süüa tuua,
Jäliland ei jälgest lasida,
Raibete rooja roofida.
Hants aga wõttis ja wihaslas,
Wõttis warnast Wene wäitsa,
Tõmbas tupest tubli nua :
Ära ta tappis tondi lapsed,
Wana kurja wõsufesed.
Tegi neid täiesti puhtaks :
Sifekonnad wälja wõttis,
Karmad kõigil maha kaapis,
Wiiele weele loputas,
Kuuele korrale kõrwetas,
Kintsud konksuse finnitaks,
Bani parde rippumale,
Tua-setna tuuldumale. —
Tont tuli talgulta tagasi,
Wanapagan pörju pidult,
Nägi poegi parresfagi
Kintsupibi kõlkumaska,
Siis tema kohtus kangeeksi,
Wiha pärast ta wärises.
Hallas Hansu haugutama,
Kullus kurjast kisendama.
Hants aga mõstis, wastu kostis :
Tasa, tasa taadikene,
Pia aru peremeesi !
Mina käskust kuulasin,

Täpi pealt kõi ära täitsin :
Bojad sõivad, mis nad suutsid,
Sõivad, mis nad jaksiswad ;
Siis ma neid puhtaks tegin :
Seest neil wõtsin sõnnikuda,
Korwad ära kõrmetasin.
Talumeesi taadilene
Põrsastgi parem ei puhasta. —
Wanapagan waenekene
Pidi kaupa pidamaie,
Suu finni sulgumaie ;
Aga ta hakkas arwamaie,
Kõikipidi kaalumaie,
Kuda saaks sulasta surmata,
Larka meesta ära tappa.

18.

Wanapagan walju meesi
Hakkas Hansult küstama :
Kuhu seadad oma sõnqi,
Kuhu heidad öösseeksi ?
Hants aga mõistis, wastu kostis :
Ahjul on minu aseme,
Ahju peal mu puhlepaika.
Wanapoiski, pöörane pergel,
Wõttis warnast Wene kirwe,
Tagant seinasta tapperi,
Hakkas õhtut ootamaie,
Widewikku waatamaie,
Et saaks Hantsu ära tappa,
Paha sulasta surmata ! —
Hants oli Harju mees kawala,
Tinatupemees tugewa,
Legi ta ahjule aseme,
Puu paku pani kehaksi,

Keritse kiwi peaksi,
Kuuega neid finni kattis ;
Ise läks ta tua lalka
Põhu sisse puhkamaie. —
Warsti tuli wanapagan
Hambad hirewil suusja,
Kirwes kivila käesja ;
Istus ahju ääre peale,
Hakkas Hantsu raiumaie,
Magajada materdama.
Kiwi aga andis kibemeida,
Särinalla sädemeida,
Pakk ei pannud peksmist pahaks.
Wanapagan wäänas peada,
Wäänas peada ja pajatas :
Küll on Ise ilma-lange,
Pea tal kõwa kui kiviſta,
Keha kui puu pakusta !
Dont läks tufaselt minema,
Hants tuli alla tua lakaſt,
Tegi ahjule aſeme ;
Seal ta magas maguſaſti,
Lamas lata walgeeni. —
Wanapagan wennikene
Hakkas Hantsulta küſima :
Kas ja kuulſid ka kedagi,
Kas ja märkaſid midagi ?
Hants aga mõiſtis, waſtu koſtis :
Kuulſin kui kilgi kilkamist,
Tundſin kirbu torkimist,
Kirbu nola noſkimist.

19.

Wanapoiſs wihane meeſi
Hakkas tulda toſkimaie,
Kiwiſt lööma kibemeida,

Taela tüffi tuulutama.
Ise sihtis sauna poole,
Mina Hansu asma poole.
Hants seal asjalugu aimas,
Kõhe kurja mõtteid märkas:
Teabis tonti tulewada
Saunafesta süütamaie,
Beerul pistma põlemaie.
Hants oli Harju mees kawala,
Tinatupemees tugewa:
Tegi ta ahjule aseme,
Pani paku pikutiie,
Warjas seba waiballagi;
Ise läks ta lepikusse
Beitu pergelt eesta.
Wanapagan wennikene
Läks seal sauna silmitsema.
Leidis Hantsu ahjultagi
Waiba warjul magamasta.
Tont siis tõmbas tule tungla,
Pistis sauna põlemaie;
Ise hakkas ilutsema,
Tule ümber tantsumaie,
Et oli surmanud sulase,
Tapnud targa tööliise.
Maha põles majakene,
Tuhahunnik jäi järele.
Hants läks aberware peale,
Pikuteles puhkamaie,
Hommikuda ootamaie.
Wanapagan wennikene
Tuli tuhka tunnistama,
Hansu konta korjamaie;
Aga äristi ehmatas,
Kohkus aina kangeeksi:
Ahjul alles oli Kawal-Hantsu,

Whameesi ilma wiata!
Hakkas ta Hansult küstma:
Kas oli tusta tultubessa,
Wõti oli palaw puhatesa?
Hants aga mõistis, wastu kostis:
Dõsel soe läks suuremaks,
Waipa mul polnud wajagi.

20.

Wanapagan wakenene,
Petta saanud perglifene
Katsus wiimaks kawalusi,
Mõites wälja meelitusi,
Suuleteles lubadusi,
Mis wõiks Hantsu ahwatleda,
Tema wõimu wähenkada,
Kurja kodust kaugel wiia.
Saatan nõnda sõnumaie:
Armas Hantsu, Hansukene,
Hea Ise, Iselene,
Kuule, kudas mina mõtlen,
Mis ma endi asjast arwan:
Meie kassi kanget meesta,
Wõitemata wägimeesta
Ühes peres pureleme,
Ühes talus tapeleme;
Kummalgi ei tule tulu,
Kummalgi ei kaswa kasu.
Parem kui lahusse läheme,
Endi laubad katkestame! —
Hants aga mõistis, kõhe kostis:
Tee aga nii kui süda soowib —
Sõida jälle Saksamaale,
Rända wälja Rootsimaaale,
Beeretele Wenemaale! —

Wanapagan wabandama :
Mul on maad ja mul on metsad,
Mul on muidgi warandusi —
Tülitas on teelemine,
Raske oleks rändamine.
Teupoisil teine lugu,
Kellel pole pauna pista,
Ega mingit maha jätta.—
Gants siis hakkas arwamaie,
Kawalasti kaebamaie :
Armsad on mul Harju metsad,
Lõbusad on Pääne luhad,
Järwa järwed on ilusad,
Wiru wäljad wiljarikkad.
Teised maad mul teademata,
Teised teed on tundemata.
Uupi ei saaks ulualust,
Ega leiaks leiwapala !—
Wanapagan wennikene
Rohe palju pajatama,
Lata suuga lubamaie :
Mina küllalt tunnen teeda,
Tunnen teeda, mõistan maada.
Mina aitan sind asuda.
Kannan uude kodukohta,
Panen wõrsil walitsejaks,
Suuramaale kuningaks.
Mul on lõwa kandelotti,
Püllinahkne paunafene ;
Pue aga sinna puhlamaie,
Leiba luusse laskemaie.
Mina tõstan sind turjale,
Kannan kaendlas kaugele.—
Kawal-Gants weel küsitama :
Mis on Lätis leiduwaksi,
Suuramaal mul kuuluwaksi ?—

Wanapagan wastamale :
Põhjatunud pulli-parved,
Lugemata lehma-karjad,
Wastkaida wäga palju ;
Karjamaad liisedest kihawad,
Wainud lambuist walendawad.—
Hants siis hakkas tingimaie :
Too oma lõwa kandekotti,
Pullinahkne paunakene,
Tõsta tee äärelegi,
Jäta järwe kalballegi.
Anna mulle päewaks aega
Ennast kotis kohendada,
Reisu wastu walmistada ! —
Wanapagan wennikene
Tõi siis lohe kandekotti,
Pullinahkse paunakese,
Tõstis tee äärelegi,
Jättis järwe kalballegi.
Hants aga waatas ja wiliistas,
Ise mõtteid ta mõlgutas :
Pauna laius paari sülda,
Kõrgus küllalt kolmi sülda,
Kõorem kima koti sopis.—
Kes seal tuleb teeda mööda,
Järwe kalda jälgi mööda ?
See on kawal kaubameesi,
Julge juudi reisumeesi.
Hants on paunas pikaliski,
Kotis kummuli konutab ;
Ise nutab nuufjudeksja,
Mhib aina hädaldades.
Juudi kaupmees küsitama :
Mis on wiga, wennikene ?
Hants aga mõistab, wastu kostab :
Wanapagan wägimeesi

Wiib mind wõhiwõera paika,
Kannab kotis faugeelle:
Paneb wõersil walitsejaks
Kuuramaale kuningaks! —
Zuut weel tüfib jutustama,
Kaubameesi küsitama:
Mis on Lätis leiduwaks,
Kuuramaal sul kuuluwaks? —
Hants aga hakkab harutama:
Wanapagan wägimeesi
Tõntas mulle tööpalgaks
Põhjatunud pulli-parwed,
Zugemata lehma-karjad,
Wafikaida wäga palju;
Karjasmaad kitsedest lihama,
Wainud lambuist walendama.
Mina aga waene wennikene
Olen asjas harjumata,
Toimetustes teademata,
Ei ma tunne keelt ei kirja.
Sestap nutan nukral meelel,
Sestap ägan häda sunnil. —
Kaupmees kobe tingimale:
Wahetame warandused,
Anname üle ametid:
Mina sul annan kaubakimbu,
Koti kuldarahsida,
Lasku täie taalderida;
Ise puen pauna sisse,
Sõidan kotis Kuuramaale —
Keel ja kiri mul on selged! —
Hants on walmis wahetamas.
Wõtab wastu kaubakimbu,
Kufru kuldarahsida,
Lasku täie taalderida.
Zuut lähed pauna pikutama,

Koti siise konutama.
Dotab tonti tulewada
Teda laugel kandemaie.
Kawal-Gantsu kangelane
Pueb paksu pädrikusse,
Tihedasse tihnikusse,
Räharama kase otsa.—
Kuri tuleb kiirusella,
Wanapagan wehkidesa,
Kõhe filmab koti siise:
Kotiks keegi konutamas,
Paunas keegi pitutamas.
Wanapagan wägllane
Kahmab koku koti ääred,
Niub neid siis nõõrillagi,
Siub seitsme sõlmellagi.
Siis ta kott kätte kahmab,
Paneb õhus hõljumaie,
Kõige jõuga keerlemaie
Ja siis wetteje wirutab,
Laenetesse latsatades.
Kotist kostab kuumumista,
Weest tõuseb wulinada,
Weepinda pullifesti.
Gants aga hüüab haawikusta,
Laulab laia kase otsast:
Pea piiri, juubilene!
Ara püüa pullistida,
Lepi parem lehmadega,
Wõta weikeleid wafikaid!—
Wanapagan waenekene
Tessel päewal wälja tulles
Kohkus aina kangeeksi:
Kawal-Gants tal wastu tuli
Ise ilma wigabeta.
Gants aga hakkas jutustama:

Ma sain Lätist lippamaie,
Kuuramaalt koju pagema.
Lätis on need lahjad lehmad,
Läti pullid on põngerjad,
Wafikaida wäga wähe ;
Kuura kitsed tidumassa,
Lambad lausa löppemassa,
Sigudikud suremassa.
Kodus on mul kõige kenam :
Armsad on mul Harju metsad,
Lõbusad on Lääne luhad,
Järwa järwed on ilusad,
Wiru wäljad wiljarikkad.

21

Kawal-Hansu kangelane
Pettis pergelt igapidi,
Lüßsas tontu tuhatlanti,
Waemas wanapaganada,
Siis aga hakkas armamaie,
Et on otsas orjamine,
Katkunud sulase kaupa.
Hakkas asju arendama,
Käigu wastu walmistama,
Kingsõida kohendama,
Kingsapaeluja punuma.
Wanapagan wennikene
Nägi Iset istuwada
Pikka paela punumassa.
Kuri kohe küsimaie:
Mis sa püüad paelallagi,
Mis sa tahmad kablallagi ?
Hants aga mõistis, kohe kostis :
Mul on eessa suuri saati,
Suuri saati, pikka püüdu :

Baelalla ma püüan põllud,
Bean koflu wee loigud,
Tõmban neid oma turjale,
Kannan kauge maade sisse.—
Wanapagan wennikene
Rohe lohfus kangeesti,
Hakkas härdalt hulgumaie,
Pisarsilmil palumaie :
Bai Hantsu, Hansukene,
Hea Ise, Isekene !
Jäta järel järvekene,
Pia põllud paigallagi.
Järwe jäi mul omakseida,
Suuri hulka sugulasi ! —
Hants aga hakkas hirwitama :
Seda parem püügi õnne —
Tuhat tont tuleb mõrda ! —
Wanapagan waenekene
Balus seda palawamalt :
Bai Hantsu, Hansukene,
Hea Ise, Isekene !
Mis sa tasufsi tahaksid,
Waigistuseks wastu wõtad ? —
Hants aga mõistis, lohe kostis
Tasuks too mul taalderida,
Kanna kuldarahasida
Minu mütsikese täie ! —
Rohe saadi sobitusta,
Veiti warsti lepitusta.
Tont läks tooma taalderida,
Kulda koflu korjamaie,
Hants hakkas auku tegemaie,
Kulla koobast kaewamaie.
Kaewas koopa kaunikese,
Ugu ainagi awara ;
Bealt aga peitis peenemaksi,

Mattis ümbert mätaštega ;
Kõige peale pani mütsi,
Kattend laega kaabuse.
Tuli tontu tuuseldades,
Kandis kahte kulla kotti,
Kotta kaunisti kohmakaid :
Külimit kulda on kummasgi.
Wanapagan wennikene
Kallas kulda kaabu sisse,
Kallas ja kottiga kolistas ;
Arwas ühest üle jääma,
Tahtis teisest täieks teha,
Aga oh halba äpardust :
Kuld ei latnud kaabusesta,
Matnud mütsi mahutusta !
Kuld aga kukkus loopaasse,
Näa auku awarasse. *
Wanapagan wennikene
Tõttas tooma teista lorda,
Kandis jälle kassi kotti ;
Kandis ja kaabuse kallutas,
Kaabu tühjana kaabiseš.
Kõhe tõi ta kolmat lorda,
Aga ei paremat põrmugi.
Wanapagan waenekene
Tasšis tühjaks taaldri-salwed,
Taaldri salwed, kulla teldrid,
Põrgulise pari-paigad —
Müts jäi tühjaks kui muidugi,
Kaabu põhja lattemata. —
Pergel hakkas palumaie :
Otsas on mul oma wara,
Otsas naise natukene,
Sootu otsas sugulastel !
Kudas saame sobitusta,
Veialšime lepitusta ?

Hants aga mõistis, vastu küsis:
Mis sul tuas on tähtsamada,
Mis sul lojas kallimada?
Wanapagan wastamate:
Tuas on ainult torupilli,
Wanaisa waltsi-pilli.—
Hants aga lohe käskimaie:
Too ära torupilli,
Wanaisa waltsi-pilli,
Pane lisaks lepitusel! —
Wanapagan waenekene
Tõi ka ära torupilli,
Isa-isa ime-pilli;
Pillil healed on ilusad,
Mängu mõnud on mõjuwad:
Pill paneb perglid viherdama,
Tühjad tondid tantsumaie,
Saatana sulased sagama,
Hullupööra hüppamaie.
Hants sai pilli pealekauba.
Siis ta saatanal seletas:
Küll on kaupa latki jäänud,
Tingimine täitemata,
Kübar kullal kattemata,
Aga ma asjata halastan:
Järw see jäägu puutumata
Pergelite peidupaigaks,
Saatanate salaurkaks;
Põllud ma pärin omale,
Wainud wõtan wõla vastu.

22.

Kawal Hantsu lange meesi
Wõttis tondi torupilli,
Wanapoisi waltspilli

Ja läts laände luusimaie.
Jõudis ta jõe kaldale.
Jõe kaldal kaswas kuuski,
kuuski kõwer ja kõharas,
Wee poole walgumassa.
Kawal Gantsu lange meesi
Rohe kuuse otsa ronis,
Hakkas seal pilli puhuma,
Augusti lahti lastema.
Pilli healed on ilusad,
Mängu mõnud on mõjusad:
Tulid folku tondi hulgad,
Tondi hulgad, pergli parwed,
Saatana sulaste salkasi.
Tondid hakkasid tantsuma,
Saatana sulased sagama,
Pergli poisid piherdama,
Gullupööra hüppamaie.
Pill aga ürgas piatamata,
Tants käis ilma tahtemata,
Kestis tunni, kestis teise,
Kestis juba kolmat tundi.
Wanapagan waenefene
Kargas aina metsa mööda,
Kargas ja wahesti kuulatas:
Pill aga piuksub piatamata,
Korra kostab kobunt poolta,
Teise korra teiselt poolta.
Küll ta otsis, küll ta ähtis,
Leidnud ei pilli puhujat,
Tondi karja tantstajaj.
Tont aga tuhnis tihnikussa,
Ostis pretjat põesasteses —
Puude otsast ei otsinud. —
Wiitmaks wäsinud wanapagan
Juhatus jõe kaldaalle.

Tont aga tahtis jõesta juua,
Katsus leelta karastada.
Mis tal weesta vastu paistis ?
Paistis tondi torupilli,
Haisa imepilli !
Wanapagan wennilene
Kargas kuferpalli wette,
Tahtis ta pilli tabada.
Pill aga pistis punumaie,
Kui oli tonti tuuseldamas,
Wetta wahule ajamas.
Tont tuli uuesti kaldaalle,
Wesi woolas waitsemasti :
Pill oli kõhe peegeldamas.
Jälle tont läks tabamaie,
Kahe käega labamaie —
Pill aga kõhe peitu pugesh
Tont läks hoopis tagedalgi :
Tahtis jõge tühjaks juua,
Jõe põhja paljaks teha.
Jõi aga tonti hirmsa jõunga,
Wesi wajus ja wähenes.
Tondi magu mäena lerkis,
Püksid piki palatafid,
Särki seljasfa järises.
Weel oli weike lombikene
Jõest järel jäänud juua
Pill seal lombisfa peegeldas.
Wanapagan wägimeest
Hüüdis kolkku kurjadwaimud,
Bistitesed pergli poisfid,
Oma otsa hoidemaie,
Oma multu muljumaie,
Et ei wesi wälja woolaks,
Jälle jõkke jooksa peaseks.
Wanapagan weelgi rüüpas,

Rüüpas torra, rüüpas taffi,
Pibi kolmat rüüpamaie —
Kostiis siis kõwa kõmakas :
Bergli paunake pakatas,
Wanapoisi wats läks lõhti.
Wesi jälle jõtte jooftis,
Kattis jõge kallasteni.
Wees oli pilli peegelbamas,
Lorupilli tolgenbamas.
Wanapagan waenekene
Karjus jõe kalbaalla
Oma watsa walu pärast,
Peitu jäänud pilli pärast.
Sealt siis saatana sulased
Kandsid teda wiimaks koju,
Seadsid sängis seljakile,
Et ta paunake paraneks,
Kõht aga jälle kofku kaswaks.

23.

Wanapagan waenekene
Kaua aega haige oli,
Põdes kaua põrguline
Kõhtu kofku kaswatamas,
Kõhu kilet kindlustamas.
Haige olles, aega olles
Hakkas ta asju arutama,
Mitmeid mõtteid mõlgutama,
Oma olu otsustama :
Kadund oli kulla logu,
Wäljad wõetud wõla wastu,
Pilli lätnud peale lauba ;
Pisikejed perglikesed,
Wanapoisi wõsukesed
Olid wiimseni weristud ;

Lõpnud olid lehmakarjad,
Surma saanud siakarjad,
Midad aina põletatud ;
Järel jäi aga järvelene,
Lümapõhja tiigilene
Pergelite peidupaigaks,
Saatanate salaurkaks.
Wanapagan waenekene
Tundis jellest tulist tusta,
Hallas kangest kahetsema,
Kahetsema, kaebamaie,
Nuuksumaie, nuttemaie ;
Nuttis kadund lulla pärast,
Pisikeste poege pärast,
Surnud siakarja pärast,
Mina põlend aida pärast ;
Nuttis päewa, nuttis kassi,
Nuttis wiimaks nädalaida.
Lõpuls aga tonti tundis
Silmi jääwat sumedaks,
Nägemista nüridaksti
Sullu hulgumise pärast,
Palju pisarate pärast. —
Wanapagan waenekene
Läks aga arsti otsimaie,
Parandajat palumaie.
Tarka tohtert tabamaie.
Tuli tal vastu Kawal-Hantsu,
Kawal-Hantsu kangelane.
Wanapagan waenekene
Hallas Hantsu palumaie :
Pai Hantsu, Hansulene,
Hea Ise, Isekene !
Kas ja tunned tohtri tööda,
Mõistad mu filmast arstida ? —
Hants aga mõistis, vastu loosis :

Mina mõistan mitmeid asju,
Tunnen tohtri toimetust,
Watsa walu wähendusta,
Silmade flitamista. —
Tont seal lohe tingimaie :
Hakka minda arstimaie ! —
Hants aga hakkas ütlemate :
Minu rohud on mõjuwad,
Wahendid wäga walusad —
Kas sa suudad kannatada,
Parandusel wastu panna,
Et ei hakka hullumaie,
Rohtu maha ropstimaie ? —
Wanapagan wastamaie :
Siu mind stia seljakile,
Pane finni pingi peale,
Et ma rohtu ei raputa,
Ega toimetust takista ! —
Kawal-Hantsu kangelane
Sidus saatana seljali,
Pant pingile pikali,
Kõttis kurja kõitel finni.
Siis ta wõttis tüli tina,
Pant plekist panni peale,
Tegi tules tuliseksi,
Kanges kuumas wedelakst.
Tuliwedelat tinada
Balas wanapoisi silma.
Selle filmad särisesid,
Silma munad murisesid.
Kuri aga kukkus karjumaie,
Kopul kombel röölimaie,
Hullupööra hulgumaie.
Kargas ta lohe jalule,
Pant aga seljas pikutie,
Ja stis pistis punumate.

Põgenes ta põrgu põhja,
Londi tare tahanurka,
Ise hulguš hullupõõra,
Möötiš ifka ropul lombel.
Rohe kohlund kurjad waimud
Hakkaswad küšimaie :
Kes see tegi, kes see tegi? —
Wanapagan waenekene
Hädawaewaga healitšes :
Ise tegi, Ise tegi! —
Kurjad waimud koštemale :
Ise tegid, ise tunned,
Ara siis ise irise,
Enešele ette heida!

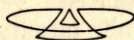
Epilog.

Wanapagan waenekene
Mure mõtteid mõlğutades
Hakkas ašju harutama,
Baha plaanida pidama :
Mul on maad ja mul on metsad,
Aga tulu neist ei tule,
Ega kasu neist ei kaswa ;
Kawal-Hants on kangekaelne,
Ise ilmawägew meest.
Tööd ei taha mulle teha,
Maade eest ei taha maksta.
Teen aga õige teise sõja,
Panen toime tapeluse,
Mii kui wanal wõidu ajal :
Kuisun kolku kurjad waimud,

Hüüan kofku ülbed hingeb.
Saksamaalt toon sadandeida,
Mustuhat mujalt maadelta.
Siis ma Pifferti pillutan,
Siis ma kõuegi kõrmetan,
Wõtan Wanataadi walla,
Lütkan Ulu upepalli.
Maalt aga huffan hundi hulgad,
Hundi hulgad, kutsi karjad,
Boola pajumasikaida,
Wene wõsawillemida,
Et ei keegi mind seal keelaks
Oma tujul talitamast,
Oma wiisil walitsemast.
Hants aga jääb mul auusaks orjaks,
Pajupõesaks palgamatsjaks. —
Kudas mõeldub, nõnda tehtud.
Kuri hakkas ksendama,
Wanapagan wilitama.
Kofku tulid tondi tropid,
Tondi trovid, pergli parwed,
Saatana sulaste salka; —
Saksamaalt tuli sadandeida,
Mustuhat mujalt maadelta.
Wanapagan waatas wäge,
Sõjasalka silmitses,
Siis aga tondid tööle saats.
Sõda hakkas sõudemaie,
Waenu wanter weeremaie.
Sõja jalgu esmalt jäiwad
Hundi hulgad, kutsi karjad,
Boola pajumasikaida,
Wene wõsawillemida.
Wanapagan wägew meest
Lappis nii kui ise tahtis,
Mõllas nii kui ise mõttes.

Küll seal huffus huntisida,
Küll seal kuffus kutsikaida,
Uga Wene wainiutelt,
Dõuna laialt lagendikult,
Põhja põlistest metsadest,
Tulid jälle uued hulgad,
Uued hulgad, teised tropid
Tontidele tülinaksi,
Pergelite pahanduseks,
Wanapaganale waewaks.
Alles kolmandamal aastal
Sõudis saatan Saaremaale,
Peasis pergel Pärnumaale
Rahulisi rõõwtmaie,
Wagusaida waewamaie ;
Ise häda äärelagi,
Wiimse waewa weerellagi :
Perglil peus oli peenikene,
Tondi leib oli lõppemassa,
Rõht oli kofku kuivamassa.
Wats oli sisse wajumassa.
Kawal-Gantsu kangelane
Weel sai waewapäiwi näha :
Ira talt wõeti härjad, lehmad,
Tapeti kõik tallekesed,
Materdati märakesed,
Surmati kõik sigudilud ;
Ira wiidi wili wäljalt,
Riisuti ta riidekesed —
Kõik läks tondi turgutuseks,
Kurja karja kosutuseks,
Pergelite peatoiduks.
Perglil oli aga ifka puudus,
Wanapoisil waesus majas ;
Nälg ju hakkas näpistama,
Rõhuwalu waewamaie.

Tuli ka tuska teifest küljest,
Segaduši seljatagant :
Wana kurja kufutama,
Pergelida peletama,
Saatana sulaseid sulguma
Ulmus igast ilmakaarest
Palju pajuwasikaida,
Kurje lõrwekufikaida,
Wapraid wõsawillemida.
Need kõil tonti tonkifiwad,
Pergli parwest pekfiwad,
Wanapõisfi wabustasid,
Kuni raipel rauges rammu,
Rauges rammu, tabus kangus,
Urgdus asus asemele.
Wanapagan waenekene,
Peksta saanud perglitene
Tõmbas wiimaks nina norgu,
Nina norgu, saba sorgu,
Lontkis jälle lõunapoole,
Sõrkis jälle Salsamaale. —
Kawal-Hantsu kangelane
Nüüd aga peasis peremeheks,
Ise hakkas isandatsi :
Päris endal pergli põllud,
Pergli põllud, tondi tared,
Wanapõisfi waranduseb.

A

4468

57808

Igas raamatukaupluses on saada:

Protokoltsioni ohwer ehk Lällu-Uadu armastufelood.
Naljajutt. Hind 10 mf.

Kosjakangelased. Sh. Dickens'i Londoni naljajutuq.
Hind 15 mf.

Tellimise aadress:

Tallinn, M. Neumann.